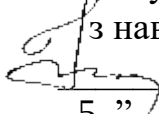

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ «УМАНСЬКИЙ
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ТЕХНОЛОГІЙ ТА БІЗНЕСУ УМАНСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ САДІВНИЦТВА»
Циклова комісія обліково – фінансових та економічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ”
Заступник директора
з навчальної роботи
 Н. П. Николюк
„ 5 ” січня 2024 року

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
Фінанси підприємств

Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	071 «Облік та оподаткування»
Освітньо – професійна програма	«Облік та оподаткування»
Освітньо - професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр

Розробник - Демченко Олександр Володимирович, кандидат економічних наук, викладач вищої кваліфікаційної категорії ВСП «Уманський фаховий коледж технологій та бізнесу УНУС»

Програма затверджена на засіданні циклової комісії обліково-фінансових та економічних дисциплін.

Протокол № 6 від 5 січня 2024 року

Голова циклової комісії

Ю.Мельник

Вступ

Основною ланкою економіки держави було, є і залишатиметься підприємство. Саме з підприємства розпочинається створення соціально-економічного потенціалу держави, на підприємстві здійснюється процес виготовлення продукції, підприємство створює ланцюжок робочих місць, на підприємстві розкриваються здібності, творчий потенціал людини, працівника.

Соціально-економічні перетворення, що відбуваються в українській економіці та суспільстві загалом, потребують усвідомлення широким колом фахівців різних напрямів теоретичних основ функціонування сучасного підприємства та особливостей його практичної діяльності у сучасних умовах господарювання. Сучасні спеціалісти підприємств повинні володіти знаннями, які б дозволили їм забезпечити ефективно функціонуюче виробництво, що випускає конкурентноспроможну продукцію, постійне оновлення виробництва на базі новітніх досягнень науки й техніки, високий рівень доходності за рахунок раціонального використання всіх видів ресурсів.

Мета викладення дисципліни «Фінанси підприємства» полягає у формуванні в студентів знань основ теорії та практичних навичок з фінансів підприємств міського господарства як необхідної складової фахової підготовки економістів підприємств міського господарства

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні **знати**:

- сутність фінансів підприємств, їх функції і значущість в ринковій економіці;
- фінансові відносини, що виникають у процесі господарської діяльності підприємства та принципи їх організації;
- сутність грошових коштів, доходів, фінансових результатів і фінансових ресурсів, порядок їх формування, розподілу та використання на підприємствах;
- сутність та організацію кредитування підприємств, фінансування капітальних вкладень і фінансового планування на підприємствах;
- взаємовідносини підприємств з бюджетом і позабюджетними фондами;
- взаємовідносини підприємств з комерційними банками;
- організацію фінансової роботи на аграрних підприємствах;
- завдання й функції фінансової служби підприємства.

Уміти:

- оформляти банківську і розрахункову документацію;
- визначати фінансові результати діяльності підприємств та порядок їх розподілу;
- визначати потребу в оборотних коштах та джерел їх покриття;
- визначати показники кредитоспроможності підприємств та заключати кредитні угоди;
- розраховувати показники стану та ефективності використання основних фондів;
- розробляти показники фінансової частини бізнес-плану;
- аналізувати виконання фінансових показників та фінансового стану підприємств;
- кількісно оцінювати явища й визначати тенденції зміни показників;
- виявити фінансові резерви підприємств;

- приймати рішення за результатами фінансового аналізу.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувач освіти оволодіває такими компетентностями та набуває таких результатів навчання:

Інтегральна компетентність. Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері обліку та оподаткування або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів економічних наук, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності:

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

Спеціальні компетентності:

СК 1. Здатність аналізувати економічні події та явища з огляду на сучасні теоретичні та методичні основи обліку і оподаткування.

СК 2. Здатність використовувати математичний інструментарій для розв'язання прикладних економічних та оптимізаційних завдань в сфері обліку і оподаткування.

СК 5. Здатність оцінювати результати господарської діяльності підприємств на основі знань сучасних методик аналізу.

СК 7. Здатність перевіряти законність, достовірність, економічну доцільність господарських і фінансових операцій з метою збереження власності, попередження порушень та зловживань.

СК 9. Здатність використовувати знання національних стандартів обліку.

СК 10. Здатність демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

СК 11. Здатність організовувати власну професійну діяльність, застосовувати знання для розв'язання практичних ситуацій, ухвалювати рішення відповідно до законодавства.

Результати навчання:

РН 1. Знати економічні категорії та закони для розуміння зв'язків, що існують між процесами та явищами в різних економічних системах.

РН 2. Розуміти місце предметної області в загальній базі знань та значення облікової, податкової і статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів під час розв'язання проблем сфери економічної відповідальності підприємств.

РН 4. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання облікових даних для узагальнення економічної інформації.

РН 5. Застосовувати математичний інструментарій для розв'язання прикладних завдань у сфері обліку і оподаткування.

РН 10. Формувати і надавати облікову-аналітичну інформацію для ухвалення управлінських рішень з метою підвищення ефективності бізнесу.

РН 11. Визначати й аналізувати фінансово-економічні показники діяльності підприємства для виявлення резервів раціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

РН 16. Вміти працювати самостійно і в команді, нести професійну відповідальність за результати роботи, дотримуватися норм та стандартів професійної етики для досягнення спільної мети.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

1. Сутність і основи організації фінансів підприємств

Поняття, суть і місце фінансів підприємств у фінансовій системі. Функції фінансів як внутрішня властивість і форма прояву їх сутності.

Поняття грошових фондів і фінансових ресурсів підприємств. Економічні методи і способи формування фінансових ресурсів. Джерела формування фінансових ресурсів. Поділ коштів підприємств на власні, позичені і залучені.

Основи організації фінансів підприємств: саморегулювання, самоокупність і самофінансування.

Визначення оптимального ризику в фінансовій діяльності підприємств. Грошові і натуральні резерви.

Форма власності, галузеві і організаційні фактори, що визначають особливості фінансів підприємств в різних сферах і структурах економіки.

Фінанси підприємств в умовах ринкової економіки. Демоніполізація виробництва і обігу. Приватизація державних підприємств. Розвиток малого бізнесу, приватного підприємства.

Сутність фінансової діяльності та управління нею.

Зміст, завдання й організація фінансової роботи на підприємствах.

Завдання та функції фінансових служб. Фінансовий менеджмент на підприємстві.

Підприємство у сфері фінансово-правових відносин. Законодавча база фінансової діяльності підприємств в Україні.

2. Організація грошових розрахунків підприємств

Суть і значення грошових розрахунків в організації виробничо-господарської діяльності підприємств. Способи і форми розрахунків.

Види рахунків, що відкриваються підприємствами. Порядок відкриття в банку розрахункового, валютного, позичкових рахунків. Використання коштів з розрахункового рахунку.

Організація безготівкових розрахунків, вимоги до їх проведення, сфера використання. Розрахунки платіжними дорученнями. Розрахунки платіжними

вимогами-дорученнями. Розрахунки чеками. Розрахунки акредитивами. Вексельна форма розрахунків. Клірингові розрахунки. Особливості розрахунків при наданні факторингових послуг підприємствам. Готівково-грошові розрахунки на підприємстві і сфера їх застосування.

Розрахунково-платіжна дисципліна, її зміст, значення для забезпечення господарської діяльності. Порядок пред'явлення претензій по розрахунках. Санкції в системі грошових розрахунків і платежів.

3. Формування і використання прибутку

Характеристика фінансових результатів господарської діяльності підприємств. Роль та місце прибутку в економіці підприємства.

Прибуток від реалізації продукції. Фактори, що впливають на формування прибутку. Формування собівартості продукції. Фактори, що впливають на формування прибутку. Формування собівартості продукції і її вплив на прибуток. Встановлення цін на продукцію і формування прибутку. Рентабельність продукції. Прибуток від реалізації інших активів. Позареалізаційний прибуток, його склад і формування.

Прогнозування і планування прибутку підприємств. Методи розрахунку прибутку. Чистий прибуток підприємств, його розподіл і використання. Внутрішньосистемний розподіл прибутку підприємств.

Економічні методи регулювання розподілу і використання прибутку.

Економічний зміст прибутку. Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємств.

Балансовий прибуток і його склад.

Розподіл прибутку підприємств і його економічне значення. Пропорції розподілу прибутку між підприємствами і централізованими фондами.

Необоротні прибутки (необоротні збитки).

4. Оподаткування підприємства

Сутність, призначення і функції податків. Законодавча база оподаткування підприємств в Україні.

Поняття, що застосовуються в оподаткуванні.

Сутність податкової системи, принципи її побудови, види податків та джерела їх сплати.

Непрямі податки. Податок на додану вартість. Акцизний збір.

Прямі податки. Оподаткування прибутку підприємств. Оподаткування доходів фізичних осіб. Особливості оподаткування доходів від підприємницької діяльності та інших доходів.

Податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів. Плата (податок) за землю. Плата за воду. Сплата єдиного податку.

Фіксований сільськогосподарський податок.

Місцеві податки та збори. Комунальний податок. Податок з реклами. Місцеві збори. Джерела і порядок погашення податкових зобов'язань платником податків.

5. Оборотні кошти та їх організація на підприємствах

Оборотні засоби та засоби обігу. Власні та залучені оборотні засоби. Методи визначення потреб в обігових коштах. Метод прямого обчислення потреби в обігових коштах і сфери його застосування. Поняття норм і нормативів обігових коштів. Економічний метод обчислення потреби в обігових коштах і його використання.

Показники стану обігових коштів. Нестача власних обігових коштів, методи її визначення і джерела поповнення. Залишок власних обігових коштів і його використання.

Показники ефективності використання власних обігових коштів. Обертання обігових коштів і шляхи його прискорення. Коефіцієнти оборотності і завантаження обігових коштів.

Суть обігових коштів і їх організація. Склад і структура обігових коштів. Розміщення обігових коштів. Джерела формування коштів. Власні обігові кошти. Позичені і залучені обігові кошти.

6. Кредитування підприємств

Необхідність участі банківських кредитів у формуванні фінансових ресурсів підприємства. Види кредитних відносин.

Банківське та небанківське кредитування. Способи забезпечення кредиту підприємств.

Механізм кредитування. Контроль за використанням кредиту. Погашення кредитів. Порядок нарахування відсотків за кредитними та депозитними операціями.

Принципи й об'єкти кредитування. Особливості кредитування в аграрному бізнесі.

Суть кредиту. Методика розрахунку необхідної суми кредиту. Термін користування. Строки й джерела погашення наданого кредиту.

Лізингове кредитування підприємств в аграрному виробництві. Державне кредитування підприємств за рахунок коштів міжнародних фінансово-кредитних інститутів.

7. Оцінювання фінансового стану підприємства

Загальна характеристика майна (коштів) підприємства, його складу, розміщення і структури. Оцінка складу майна за показниками: основні кошти і довгострокові вкладення, обігові кошти (матеріальні обігові кошти, грошові кошти і короткострокові цінні папери).

Оцінка ліквідності обігових коштів підприємств, оцінка ефективності обігових коштів. Оцінка реальності нормативу обігових коштів.

Платоспроможність підприємств як показник фінансового стану. Суть платоспроможності і її оцінка за даними балансу. Показники платоспроможності підприємств.

Суть фінансової стійкості підприємств. Система показників фінансової стійкості підприємств та її значення.

Оцінка рентабельності роботи підприємств. Вплив рентабельності роботи підприємства на їх фінансовий стан. Оцінка рентабельності продукції, виробничих фондів, власних коштів, довгострокових фінансових вкладень.

Оцінка балансового прибутку, факторів, що впливають на прибуток від реалізації продукції, та доходів від позареалізаційних операцій.

Комплексна оцінка фінансового стану підприємств.

Оцінка фінансового стану підприємств, її необхідність і значення. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємств. Необхідність і порядок перетворення бухгалтерського балансу в аналітичний.

Комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

Фінансова криза на підприємствах та причини її виникнення.

Санація й реструктуризація підприємств та організацій. Економічний зміст санації, випадки та мета її проведення. Санаційний аудит та порядок його проведення. Фінансові джерела санації підприємств та їх використання.

Банкрутство і ліквідація підприємств, сутність та причини виникнення. Процедура визнання боржника банкрутом і його ліквідація.

8. Фінансове планування на підприємствах

Фінансове планування як процес визначення потреб підприємств у фінансових ресурсах, прогнозування їх надходжень.

Балансовий, програмно-цільовий, нормативний методи фінансового планування та метод коефіцієнтів.

Інформаційна база фінансового планування. Аналіз фінансових показників звітного періоду.

Розрахунок доходів. Визначення виручки від реалізації продукції, робіт та послуг. Розрахунок надходжень від фінансових інвестицій. Визначення потреби в довгострокових кредитах, в залученні коштів з інших зовнішніх джерел.

Розрахунок витрат на виробництво і реалізацію продукції, відрахувань в цільові фонди.

Планування витрат на розширення, реконструкцію і технічне переоснащення виробництва.

Зміст і призначення перевіркової таблиці (шахматки) до фінансового плану. Порядок її складання.

Виконання фінансового плану. Контроль за виконанням фінансового плану.

Зміст оперативного фінансування плану надходжень коштів і платежів. Його призначення.

Зміст, мета і завдання фінансового планування. Показники виробничо-господарської діяльності як вихідна база для фінансового планування.

Зміст та структура фінансового плану підприємств. Виконання фінансового плану. Контроль за виконанням фінансового плану.

3. Список рекомендованої літератури

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436 // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №18-22. – Ст. 144.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13-14, № 15-16, № 17. – Ст. 112.
3. Про Державний бюджет України на 2021 рік: Закон України від 15 грудня 2020 року № 1082-IX [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2629-19>
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 “Про консолідовану фінансову звітність» затверджений наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 628 – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0161-00>.
5. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України (Документ 2343-12, чинний, поточна редакція — Редакція від 04.04.2018, підстава 2320-19) [Електронний ресурс]: Закон України від 14.05.92 № 2343-XII. – Режим доступу: <https://zakon.help/law/2343-XII>
6. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України (Документ 543/96-ВР, чинний, поточна редакція — Тлумачення від 11.07.2013, підстава - 42 v007p710-13) – [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/543/96-%D0%B2%D1%80>
7. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті [Електронний ресурс]: постанова Правління Національного банку України від 21.01.2004 № 22. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0377-04>.
8. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: Постанова Правління Національного банку України (Документ z0377-04, чинний, поточна редакція — Редакція від 31.01.2019, підстава - v0023500-19) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>
9. Про затвердження Положення про порядок здійснення банками операцій з векселями в національній валюті на території України: Постанова Правління Національного банку України (Документ z0174-03, чинний, поточна редакція — Редакція від 12.09.2018, підстава - v0095500-18) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0174-03>
10. Про обіг векселів в Україні: Закон України (Документ 2374-III, чинний, поточна редакція — Редакція від 19.07.2017, підстава - 1982-VIII) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>
11. Митний кодекс України : чинне законодавство із змін та доп. станом на 8 лютого 2016 р.: офіц. текст. – К. : Вид. дім "ПАЛИВОДА А. В.", 2016. – 372 с. – (Кодекси України). Митний кодекс України : практичні аспекти : навч.-метод. посіб. – Тернопіль : ТНЕУ, 2016. – 516 с.

12. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
13. Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення процедури проведення фінансової реструктуризації. Закон України (Документ 112-IX, набуття чинності 25 вересня 2019 року) [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/112-20>
14. Про затвердження Змін до Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: Постанова від 24.04.2020 № 56 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0056500-20#Text>
15. Про внесення змін до Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: Правління Національного банку України. Постанова від 08 грудня 2020 року № 155 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_08122020_155
16. Аніловська Г. Я. Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с.
17. Аранчій В.І. Фінанси підприємств: навч. посібник / Аранчій В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. – 2 –ге вид., розшир. та доповн. – Полтава: РВ ПДАА, 2018. – 350 с.
18. Бердар О.С. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури. 2019. 296с.
19. Бедринець М.Д., Довгань Л.П. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури. 2018. 292с.
20. Бурик А.Ф. Планування діяльності підприємства: навч. посібн. /А.Ф. Бурик. – К: ЦУЛ, 2016. – 260 с
21. Біла О.Г., Юсипович О.І. Фінанси підприємств: навч. посіб. Алерта. 2016. 186с.
22. Біла О. Г. Фінанси підприємств: навчальний посібник. Львів, Магнолія, 2021. 384 с
23. Гриб С. В. Фінанси підприємств в таблицях, схемах та тестах. Навчальний посібник. Львів, Магнолія, 2021. 336 с
24. Гуменюк М.М. Практикум із фінансів підприємств : навч. посібник / М.М. Гуменюк. – Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. – 168 с.
25. Зянько, В. В. Фінанси підприємств : навч. посіб. Частина 1 / Зянько В. В., Фурик В. Г., Вальдшміт І. М. – Вінниця : ВНТУ, 2016. – 126 с.
26. Марусяк Н.Л. Фінанси підприємств : навч. посіб.: 2-ге вид., перероб. і доп. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 176 с.
27. 5. Непочатенко О.О., Мельничук Н.Ю. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури. 2019. 504с.
28. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств: підручник / О. О. Непочатенко, Н.Ю. Мельничук – К.: «Центр учбової літератури», 2024 – 504с.

29. Нікола С. О. Фінанси підприємств: навч. посіб; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. Одеса, ОНУ, 2020. 205 с

30. Фінанси підприємств : підручник / В. В. Сокурєнко, Д. В. Швець, С. М. Бортник, С. О. Ткаченко ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. : 2-ге вид., допов. та перероб. Харків, ХНУВС, 2022. 292 с.

31. Фінанси підприємств: проблеми теорії та практики : монографія / Н. Е. Аванєсова, К. О. Колєдіна, В. І. Успенєко та ін. – Х. : Видавництво «Лідер», 2016. – 152 с.

32. Фінанси підприємств: навчальний посібник / [Ситник Н. С., Смолінська С.Д., Ясіновська І.Ф.]; за заг. ред. Н. С. Ситник.- Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. - 402 с.

33. Фінанси підприємств. Підручник / О.Б.Курило, Л.П.Бондарєнко, О.Й Вівчар, О.М.Чубка - К.: Видавничий дїм «Кондор», 2020. — 340 с.

Ресурси мережі Інтернет

1. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua.
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua.
3. Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу: www.bank.gov.ua.
4. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу: www.me.gov.ua.
5. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. Вернадського. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua.
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
7. Законодавство України. – Режим доступу: www.zakon/rada.gov.ua.
8. Електронна бібліотека – Режим доступу: <http://www.studentbooks.com.ua/>
9. Інтернет-портал ГазетиБізнес – Режим доступу: <http://www.business.kiev.ua>
10. Книги видавництва “ЦНЛ” – Режим доступу : <http://yourbooks.vipcentr.ru/>
11. Наукова бібліотека – Режим доступу: <http://pulib.if.ua/>
12. Студентський портал – Режим доступу : <http://studyport.org.ua/>
13. Український бізнес портал. – Режим доступу: <http://ubp.com.ua/>
14. Український фінансовий сайт – Режим доступу: www.Finance.com.ua.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Контроль знань і умінь студентів з дисципліни здійснюється відповідно до системи організації освітнього процесу. Формою підсумкового контролю є залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Для підсумкової діагностики успішності навчання використовується усний, письмовий, тестовий, графічний та програмований контроль, практична перевірка, а також методи самоконтролю і самооцінки.